

26.8.2019

Lonkan ja polven tekonivelet 2018

Päälöydökset

- Lonkan ja polven tekonivelten leikkauksia keskitetään yhä isompiin yksiköihin. Yliopistollisten ja keskussairaaloiden tekonivelleikkausten osuus on kasvanut 5 prosenttiyksikköä vuonna 2018 vuoteen 2017 verrattuna.
- Vuosittain uusitaan yhä vähemmän asennettuja edelleen käytössä olevia polven ja lonkan tekoniveliä (asennuskanta). Vuonna 2018 uusittiin 1,2 prosenttia lonkan tekonivelten asennuskannasta ja 0,6 prosenttia polven tekonivelten asennuskannasta.
- Vuonna 2018 tehtiin 9 632 lonkan tekonivelten sekä 12 092 polven tekonivelten ensileikkausta.
- Tekonivelleikkausten ilmoituspeittävyys vuonna 2018 oli ensileikkauksissa noin 90 prosenttia ja uusintaleikkauksissa noin 80 prosenttia.

Leena Kovanen
Jutta Järvelin
Jaason Haapakoski
 etunimi.sukunimi@thl.fi

Keijo Mäkelä
 etunimi.sukunimi@tyks.fi
 Implanttirekisterin
 asiantuntijatyöryhmän
 puheenjohtaja

ISSN 1798-0887

Lonkan ja polven tekonivelten leikkauksia keskitetään

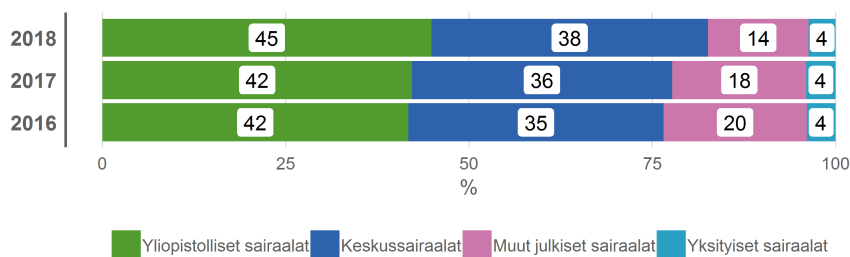
Lonkan ja polven tekonivelten leikkauksia keskitetään yhä isompiin yksiköihin. Vuonna 2018 julkisissa sairaaloissa tehtiin keskimäärin 840 lonkan ja polven tekonivelten ensileikkausta, mikä on 140 leikkausta enemmän kuin vuonna 2017. Yliopistollisten sairaaloiden osuus ensileikkauksista kasvoi 3 prosenttiyksikköä ja keskussairaaloiden 2 prosenttiyksikköä vuodesta 2017 vuoteen 2018. Muiden julkisten sairaaloiden osuus ensileikkauksista laski 5 prosenttiyksikköä.

Noin kymmenessä julkisessa sairaalassa tehtiin vuonna 2018 alle 600 lonkan ja polven tekonivelten ensileikkausta, mikä on Valtioneuvoston asetuksen¹ mukainen edellytys tekonivelkirurgian jatkumiselle julkisissa sairaaloissa. Kaikissa yksityisissä sairaaloissa tehtiin alle 600 lonkan ja polven tekonivelten ensileikkausta.

Lonkan tekonivelten ensileikkauksia tehtiin 9 632 ja polven tekonivelten ensileikkauksia 12 092 vuonna 2018. Lonkan tekonivelten uusintaleikkauksia tehtiin 1 537 ja polven tekonivelten uusintaleikkauksia 913.

On kuitenkin huomioitava, että tekonivelleikkausten ilmoituspeittävyys on laskenut vuonna 2018 vuoteen 2017 verrattuna. Vuonna 2018 lonkan ja polven ensileikkausten ilmoituspeittävyys oli 92 prosenttia ja uusintaleikkausten ilmoituspeittävyys noin 80 prosenttia. Vuoden 2018 leikkaustiedoista puuttui erityisesti Helsingin yliopistollisen keskussairaalan leikkauksia Apotti-järjestelmän käyttönoton vuoksi ja Päijät-Hämeen keskussairaalan leikkauksia leikkausilmoitusten puutteiden vuoksi.

Kuvio 1. Lonkan ja polven tekonivelten ensileikkausten prosenttiosuudet sairaalatyypeittäin vuosina 2016–2018.

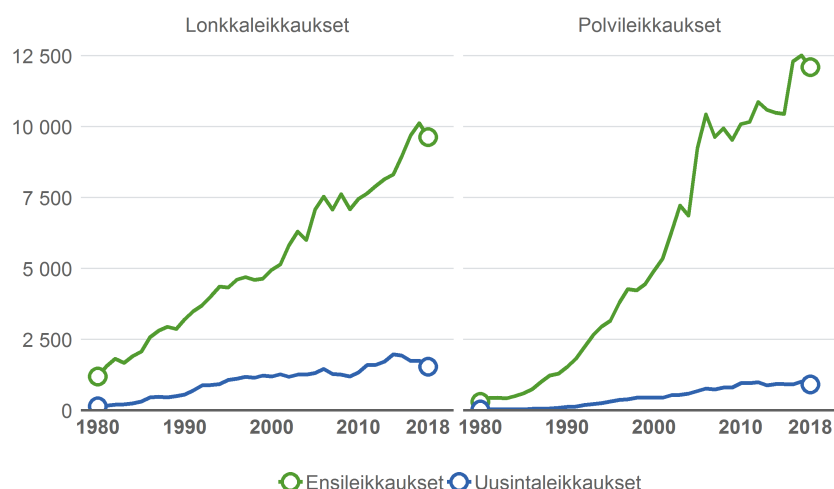
¹ Valtioneuvoston asetus erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä (582/2017), 24.8.2017, 7 §

Lonkan ja polven tekonivelten ensi- ja uusintaleikkausten lukumäärät ja pääasialliset syyt

Vuonna 2018 tehtiin Manner-Suomessa yhteensä 9 632 lonkan tekoniivelten ja 12 092 polven tekoniivelten ensileikkausta (Kuvio 2, Liitetaulukko 1). Lonkkaleikkausten ilmoitusten määrä oli 4,8 prosenttia pienempi ja polvileikkausten 3,3 prosenttia pienempi kuin vuonna 2017. On kuitenkin huomioitava, että tekoniivelleikkausten ilmoituspeittävyys on laskenut vuonna 2018 vuoteen 2017 verrattuna. Ensileikkausten yleisin syy oli nivelrikko (87 prosentissa lonkkaleikkauksista ja 94 prosentissa polvileikkauksista).

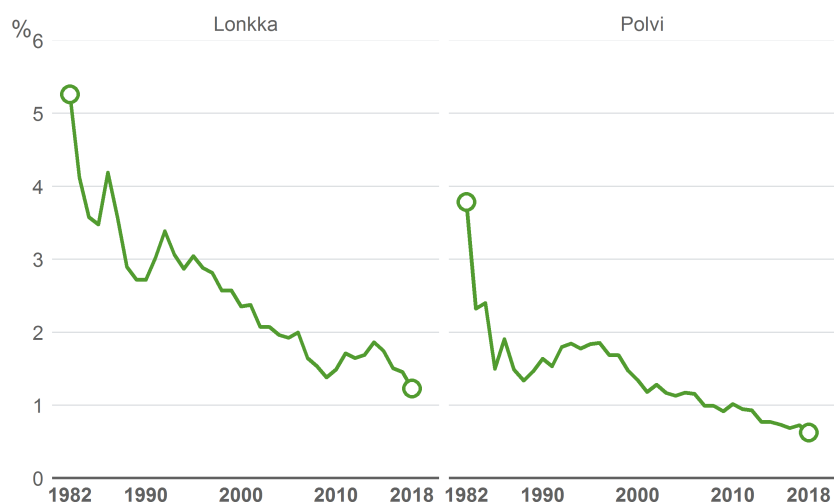
Vuonna 2018 tehtiin 1 537 lonkan tekoniivelten (12 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2017) ja 913 polven tekoniivelten (10 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2017) uusintaleikkausta (Kuvio 2, Liitetaulukko 1). Lonkan uusintaleikkausten yleisimmät pääasialliset syyt olivat infektio (22 prosenttia), sijoiltaanmeno (19 prosenttia), periproteettinen murtuma: femur (15 prosenttia) ja aseptinen irtoaminen: acetabulum (11 prosenttia). Polven uusintaleikkausten yleisimmät pääasialliset syyt olivat infektio (35 prosenttia) ja instabiliteetti: tf-nivel (16 prosenttia).

Kuvio 2. Lonkan ja polven tekoniivelten ensi- ja uusintaleikkausten määrä Manner-Suomessa vuosina 1980–2018.

Vaikka uusintaleikkausten lukumäärä on kasvanut, niiden osuus suhteessa aikaisemmin asennettuihin tekoniiveliin laskee. Vuosittain uusitaan yhä vähemmän asennettuja edelleen käytössä olevia polven ja lonkan tekoniiveliä (asennuskanta) (Kuvio 3). Lonkan tekoniivelten uusintaleikkauksia tehdään enemmän kuin polven tekoniivelten uusintaleikkauksia. Vuonna 2018 uusittiin 1,2 prosenttia lonkan tekoniivelten asennuskannasta ja 0,6 prosenttia polven tekoniivelten asennuskannasta.

Kuvio 3. Uusintaleikkausten suhde kaikkiin asennettuihin edelleen käytössä oleviin tekoniiveliin verrattuna (heinäkuun alussa elossa olleet) vuosina 1982–2018.

Potilaat, joille asennettu lonkan tai polven tekonivel

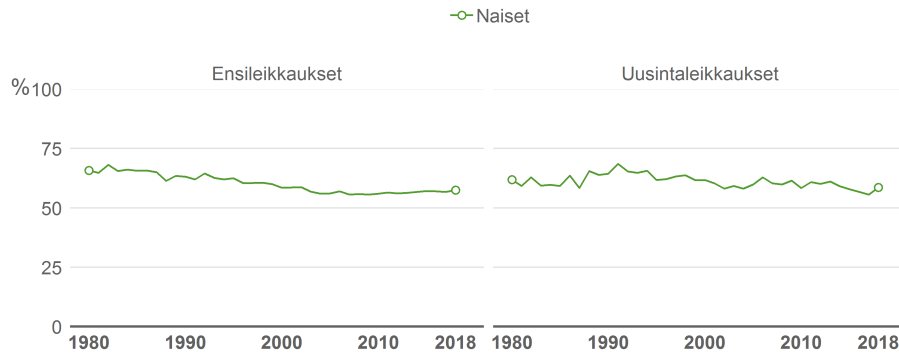
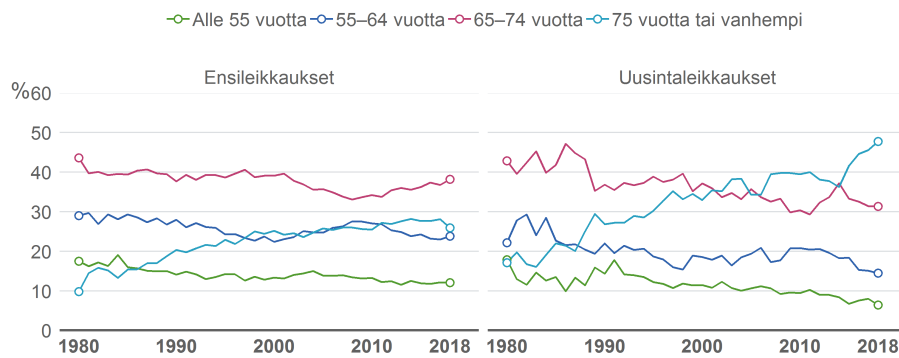
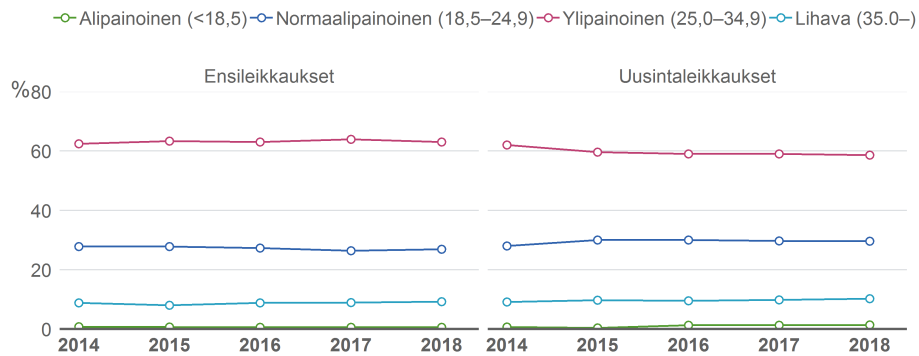
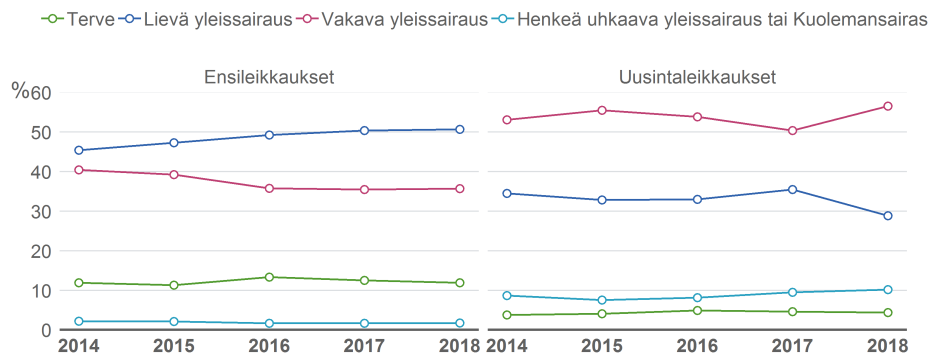
Yli puolet lonkan ja polven tekonivelten ensileikkauksista tehtiin naisille (57 prosenttia lonkkaleikkauksista ja 63 prosenttia polvileikkauksista). 26 prosenttia lonkkaleikkauksessa ja 26 prosenttia polvileikkauksessa olleista potilaista oli täyttänyt 75 vuotta. (Kuviot 4 ja 5)

Yli puolet lonkan ja polven tekonivelten uusintaleikkauksista tehtiin naisille (59 prosenttia lonkkaleikkauksista ja 60 prosenttia polvileikkauksista). 48 prosenttia lonkan uusintaleikkauksessa ja 32 prosenttia polven uusintaleikkauksessa olleista potilaista oli täyttänyt 75 vuotta. Viimeisen viiden vuoden aikana 75 vuotta täyttäneiden osuus on noussut lonkan tekonivelten uusintaleikkauksissa.

Lihavien ($BMI \geq 35$) osuus oli suurempi polven tekonivelten leikkauksissa kuin lonkan tekonivelten leikkauksissa. Polven tekonivelten ensileikkauksissa 17 prosenttia oli lihavia ja uusintaleikkauksissa 19 prosenttia. Lonkan tekonivelten ensileikkauksissa 9 prosenttia oli lihavia ja uusintaleikkauksissa 10 prosenttia.

ASA-riskiluokitus kuvaa leikkaukseen tulevan potilaan leikkausriskiä. Lonkan ensileikkauksista 37 prosenttia ja polven ensileikkauksista 40 prosenttia tehtiin potilaille, joilla oli vakava ($ASA=3$) tai henkeä uhkaava ($ASA=4$) yleissairaus. Lonkan uusintaleikkauksista 67 prosenttia ja polven uusintaleikkauksista 60 prosenttia tehtiin potilaille, joilla oli vakava tai henkeä uhkaava yleissairaus.

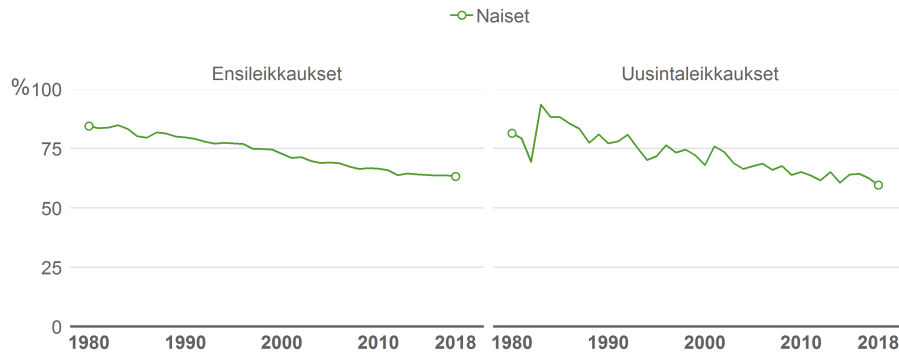
BMI ja ASA on kerätty vuodesta 2014 alkaen. Alkuvuosina näissä tiedoissa oli puutteita, mutta viimeisten kahden vuoden aikana ASA ja BMI on saatu lähes kaikille potilaille. Uusintaleikkauksista ASA on puuttunut alle prosentissa ja BMI alle viidessä prosentissa leikkausilmoituksia.

Kuvio 4. Lonkan tekoniiveen leikkauksessa olleet potilaat: naisten, ikäryhmien, BMI- ja ASA-riskiluokkien osuudet.**Naisten osuus****Ikäryhmä****Painoindeksi (BMI)****ASA-riskiluokitus**

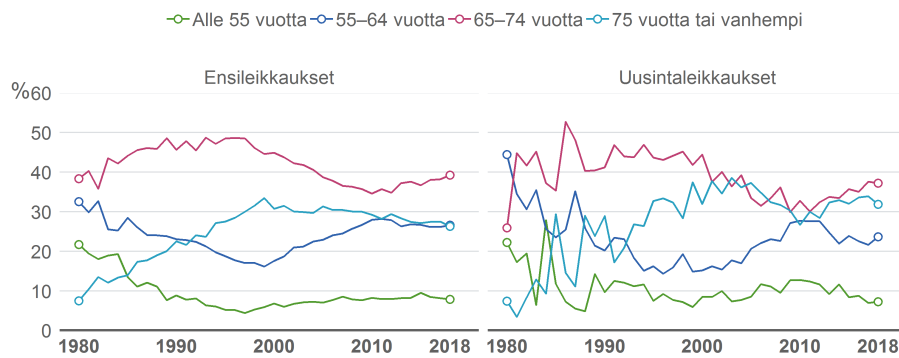
ASA-riskiluokitus: 1, Terve. 2, Lievä yleissairaus. 3, Vakava yleissairaus. 4, Henkeä uhkaava yleissairaus. 5, Kuolemansairas.

Kuvio 5. Polven tekoniiveen leikkauksessa olleet potilaat: naisten, ikäryhmien, BMI- ja ASA-riskiluokkien osuudet.

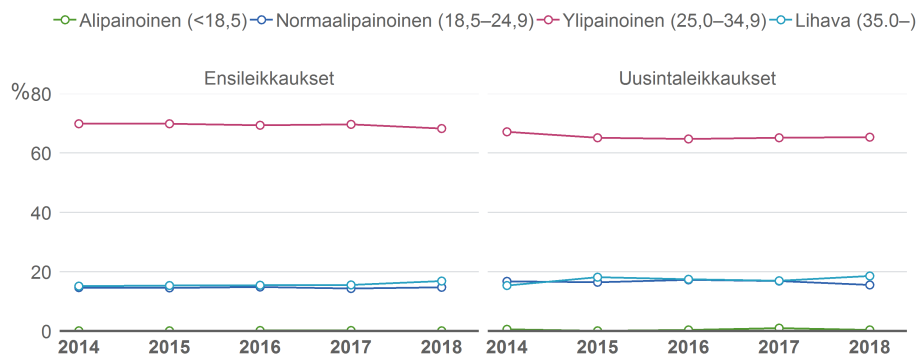
Naisten osuus

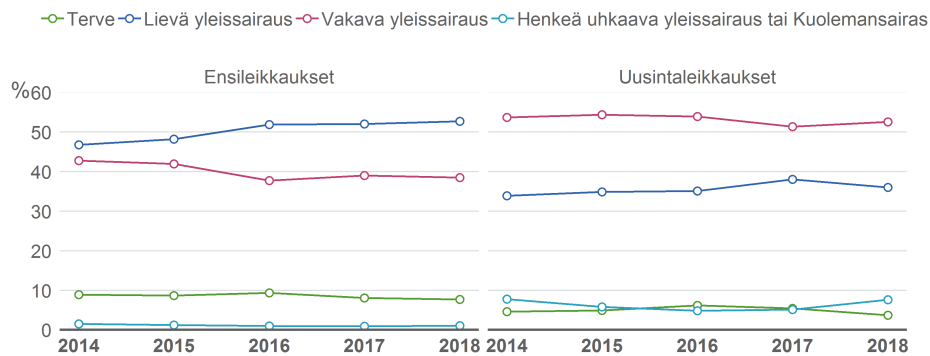
Ikäryhmä

Painoindeksi (BMI)

ASA-riskiluokitus

ASA-riskiluokitus: 1, Terve. 2, Lievä yleissairaus. 3, Vakava yleissairaus. 4, Henkeä uhkaava yleissairaus. 5, Kuolemansairas.

Lonkan ja polven tekonivelten leikkauksia keskitetään

Vuoden 2018 alussa tuli voimaan Valtioneuvoston asetus erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskitämisestä (582/2017). Sen mukaan lonkan ja polven tekonivelleikkauksia tekevässä yksikössä ensileikkausten (primääriasennus) määrän tulee olla yhteensä vähintään noin 600 vuodessa, jotta tekoniivelkirurgia ja ympärivuorokautinen päivystys voi sairaalassa jatkua. Lisäksi kiireettömien lonkan, polven ja olkapään tekoniivelten uusintaleikkausten yhteismäärän tulee olla uusintaleikkauksia tekevissä yksiköissä vähintään noin 100 vuodessa. Asetus koskee vain julkista terveydenhuoltoa.

Lonkan ja polven tekoniivelten leikkauksia keskitetään yhä isompiin yksiköihin. Vuonna 2018 julkisissa sairaaloissa tehtiin keskimäärin 840 lonkan ja polven tekoniivelten ensileikkausta, mikä on 140 leikkausta enemmän kuin vuonna 2017. Yliopistollisten sairaaloiden osuus leikkausten määrästä on noussut 3 prosenttiyksikköä ja keskussairaaloiden 2 prosenttiyksikköä vuodesta 2017 vuoteen 2018 (Kuvio 1). Muiden julkisten sairaaloiden osuus ensileikkauksista on laskenut 5 prosenttiyksikköä. Vuonna 2018 lonkan ja polven tekonivelleikkauksia ei tehty (tekoniivelkirurgia loppui vuoden 2017 aikana) viidessä julkisessa sairaalassa (Forssan sairaala, Iisalmen sairaala, Pietarsaaren sairaala, Pohjois-Kymen sairaala, Rauman aluesairala).

Tekonivelleikkauksiin erikoistunut Tekonivelsairala Coxa teki vuonna 2018 yhteensä 4 030 lonkan ja polven tekoniivelleikkausta (19 prosenttia Manner-Suomen leikkauksista, Taulukko 1). Seuraavaksi suurimmat sairaalat tekivät alle 2 000 leikkausta. Turun yliopistollisessa keskussairaalassa tehtiin yhteensä 1 997, Helsingin yliopistollisessa keskussairaalassa 1 880, Kuopion yliopistollisessa sairaalassa 1 118 ja Keski-Suomen keskussairaalassa 1 110 lonkan tai polven tekoniivelten ensileikkausta.

Yhteensä alle 600 lonkan ja polven tekoniivelten ensileikkausta tehtiin seuraavissa julkisen terveydenhuollon sairaaloissa: Etelä-Karjalan keskussairala, Savonlinnan keskussairala, Vaasan keskussairala, Kanta-Hämeen keskussairala, Länsi-Pohjan keskussairala, Lapin keskussairala, Mikkelin keskussairala, Keski-Pohjanmaan keskussairala, Kainuun keskussairala, Hyvinkään sairaala, Jokilaakson sairaala. Päijät-Hämeen keskussairaalan Implanttirekisteriin tekemiä leikkausilmoituksia oli alle 600 vuonna 2018, mutta Hoitoilmoitusrekisterin ennakkotiedon mukaan ensileikkauksia tehtiin kuitenkin yli 600 (Taulukko 3).

Taulukko 1. Lonkan ja polven tekonivelten ensi- ja uusintaleikkaukset sairaaloittain vuosina 2016–2018.

	Lonkan kokotekonivelen leikkaukset						Polven koko- ja osatekonivelen leikkaukset						Ensileikkaukset yhteensä			
	Ensileikkaukset			Uusintaleikkaukset			Ensileikkaukset			Uusintaleikkaukset			Lukumäärä			Muutos-%
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2017–2018
Koko maa	9 692	10 116	9 632	1 739	1 748	1 537	12 291	12 507	12 092	910	1 010	913	21 983	22 623	21 724	-4,0
Yliopistolliset sairaalat	4 024	4 296	4 409	1 021	1 114	1 011	5 151	5 253	5 342	537	633	606	9 175	9 549	9 751	2,1
60718 Tekonivelsairaala Coxa Oy	1 436	1 557	1 888	350	394	341	1 783	1 883	2 142	193	197	213	3 219	3 440	4 030	17,2
50230 Turun yliopistollinen keskussairaala	878	955	868	199	191	175	1 111	1 080	1 129	96	125	133	1 989	2 035	1 997	-1,9
50200 Helsingin yliopistollinen keskussairaala ^{1,2}	1 021	977	891	217	241	156	1 332	1 170	989	119	114	71	2 353	2 147	1 880	-12,4
50250 Kuopion yliopistollinen sairaala	370	428	397	55	64	102	582	699	721	13	41	42	952	1 127	1 118	-0,8
50275 Oulun yliopistollinen sairaala	319	379	365	200	224	237	343	421	361	116	156	147	662	800	726	-9,2
Keskussairaalat	3 465	3 640	3 531	618	526	458	4 185	4 397	4 662	279	293	248	7 650	8 037	8 193	1,9
40302 Keski-Suomen keskussairaala	323	436	398	94	81	61	457	591	712	36	53	38	780	1 027	1 110	8,1
40313 Satakunnan keskussairaala	325	299	355	70	54	59	336	316	508	30	28	27	661	615	863	40,3
40314 Kymenlaakson keskussairaala	191	275	294	47	43	42	279	373	447	22	26	30	470	648	741	14,4
40304 Pohjois-Karjalan keskussairaala	263	243	276	52	63	44	345	326	407	15	17	15	608	569	683	20,0
40317 Seinäjoen keskussairaala	351	330	334	77	58	56	436	338	306	33	23	24	787	668	640	-4,2
40311 Lapin keskussairaala	249	260	233	44	46	51	292	329	344	25	14	23	541	589	577	-2,0
40301 Etelä-Karjalan keskussairaala	260	230	226	45	26	23	374	237	309	18	23	18	634	467	535	14,6
40312 Mikkelin keskussairaala	196	205	236	19	14	17	219	216	279	6	13	..	415	421	515	22,3
40307 Vaasan keskussairaala	208	263	230	7	10	8	269	294	281	7	7	..	477	557	511	-8,3
40309 Kanta-Hämeen keskussairaala	219	175	194	27	19	25	231	209	235	18	22	19	450	384	429	11,7
40316 Kainuun keskussairaala	166	192	176	19	6	5	235	260	238	10	6	5	401	452	414	-8,4
40310 Länsi-Pohjan keskussairaala	134	150	150	19	11	10	148	202	180	14	15	24	282	352	330	-6,2
40318 Päijät-Hämeen keskussairaala ³	317	328	207	60	54	32	329	387	115	27	21	6	646	715	322	-55,0
40305 Savonlinnan keskussairaala	105	113	102	23	26	13	111	155	169	8	14	6	216	268	271	1,1
40315 Keski-Pohjanmaan keskussairaala	158	141	120	15	15	12	124	164	132	10	11	6	282	305	252	-17,4
Muut julkiset sairaalat	1 759	1 750	1 319	81	86	53	2 535	2 378	1 659	83	69	42	4 294	4 128	2 978	-27,9
40424 Oulaskankaan sairaala	280	358	326	..	..	..	390	456	409	7	..	..	670	814	735	-9,7
40405 Lohjan sairaala	353	396	311	49	48	33	451	440	337	26	31	12	804	836	648	-22,5
40401 Porvoon sairaala	208	271	261	..	..	..	304	336	339	9	..	..	512	607	600	-1,2
40426 Hyvinkään sairaala	190	225	238	..	10	8	338	304	334	15	12	12	528	529	572	8,1
90707 Jokilaakson sairaala	118	147	182	10	8	11	172	164	237	7	..	14	290	311	419	34,7
40410 Rauman aluesairaala	107	89	..	..	..	..	196	202	..	8	5	..	303	291	..	..
40415 Länsi-Uudenmaan sairaala ²	202	79	..	..	5	..	187	116	..	..	..	..	389	195	..	..
90414 Pietarsaaren sairaala	58	6	..	..	..	..	59	8	..	..	..	..	117	14	..	..
90614 Forssan sairaala	83	63	..	5	8	..	152	135	..	9	9	..	235	198	..	..
90667 Pieksämäen sairaala	14	..	..	..	..	..	31	..	..	..	..	..	45	..	..	..
90700 Pohjois-Kymen sairaala	93	75	..	..	..	..	173	133	..	..	..	..	266	208	..	..
90748 Iisalmen sairaala	53	41	..	..	..	..	82	84	..	..	..	..	135	125	..	..
Yksityiset sairaalat	444	430	373	19	22	15	420	479	429	11	15	17	864	909	802	-11,8
60613 Sairaala Orton	216	201	180	17	19	13	138	180	159	..	8	14	354	381	339	-11,0
60832 Terveystalo Varkaus	38	60	76	..	..	..	71	128	151	..	..	..	109	188	227	20,7
60768 Terveystalo Oulu	95	73	30	..	..	..	115	79	40	..	..	..	210	152	70	-53,9
60695 Terveystalo Pulssi	27	27	34	..	..	..	39	45	19	..	..	..	66	72	53	-26,4
60682 Porin lääkäritalo	10	13	14	..	..	..	16	12	14	..	..	..	26	25	28	12,0
60854 Pihlajalinnan sairaala Turku	..	..	14	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	14	..
60749 Sairaala Mehiläinen Kuopio	..	..	6	..	..	..	5	..	7	..	..	..	5	..	13	..

Taulukko 1. Lonkan ja polven tekonivelten ensi- ja uusintaleikkaukset sairaaloittain vuosina 2016–2018. (jatkuu edelliseltä sivulta...)

	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2017–2018
60765 Terveystalo Joensuu	5	..	6	..	..	..	8	..	7	..	..	..	13	..	13	..
60779 Laser Tilkka	6	13	..	..	..	..	..	..	12	..	..	..	6	13	12	-7,7
60712 Lääkärikeskus Ite	6	7	..	..	..	..	7	5	7	..	..	..	13	12	7	-41,7
60738 Bulevardin klinikka	6	..	..	..	..	..	..	12	7	..	..	..	6	12	7	-41,7
60608 Eiran sairaala	12	12	..	..	..	..	..	5	5	..	..	..	12	17	5	-70,6
60651 Sairaala Mehiläinen Turku	6	13	..	..	..	..	5	..	..	..	..	..	11	13	..	..
60791 Ite-lasaretti	14	..	..	..	..	..	6	..	..	..	..	..	20	..	..	..

.. alle viisi, ei yhtään havaintoa tai tieto puuttuu

Laatuselosteen taulukossa on lueteltu sairaalat, joissa ilmoituspeittävyysprosentti oli vuonna 2018 matala, alle 80 prosenttia.

¹ Helsingin yliopistollisen keskussairaalan Peijaksen sairaalan leikkaukset puuttuvat Apotin käyttöönotosta 23.11.2018 alkaen.

² Raaseporin sairaala (ent. Länsi-Uudenmaan sairaala) on 1.1.2018 alkaen Helsingin yliopistollinen keskussairaalan tulosyksikkö.

³ Päijät-Hämeen keskussairaalan vuoden 2018 leikkausilmoituksissa on puutteita, joiden vuoksi ne eivät ole välittyneet implanttirekisteriin.

Varhaiset uusintaleikkaukset sairaaloittain

Lonkan ja polven tekoniivelten ensileikkauksia lyhyen ajan kuluessa (tässä tilastoraportissa kahden vuoden sisällä ensileikkauksesta) seuraavat uusintaleikkaukset kuvaavat hyvin sairaaloiden eroja hoitoprosessissa. Tekoniivelleikkaukseen tulevat potilaat eroavat jonkin verran eri sairaaloiden välillä leikkaussyyn, sukupuolen, iän, painoindeksin (BMI) ja ASA-riskiluokan suhteen (Taulukko 2). Näiden erojen vuoksi varhaisia uusintaleikkauksia on tarkasteltu tyyppillisillä nivelrikkopotilailla (ASA \leq 3, ikä 55–85 vuotta, BMI 18,5–35) (Kuvio 6). Uusintaleikkausten ilmoituspeittävyys on puutteita monessa sairaalassa. Sairaaloissa, joiden uusintaleikkausten ilmoituspeittävyys oli hyvä (yli 90 prosenttia) vuosina 2016–2018, uusintaleikkausprosentit vaihtelivat lonkan tekoniivelten leikkauksissa 0–12 ja polven tekoniivelten leikkauksissa 0–6 prosentin välillä.

Taulukko 2. Lonkan ja polven tekoniivelten ensileikkauksessa olleiden potilaiden ominaisuudet sairaaloittain vuonna 2018.

Palveluntuottajan koodi ja sairaala	Lkm	Täydelliset tiedot, %	Nivelrikko, %	Naiset, %	Ikä<55, %	BMI \geq 35, %	ASA \geq 3, %
Lonkka							
Koko maa	9 632	99	87	58	12	9	37
Yliopistolliset sairaalat	4 409	99	83	58	14	10	37
60718 Tekonivelsairaala Coxa Oy	1 888	98	83	56	16	11	35
50200 Helsingin yliopistollinen keskussairaala	891	100	83	63	13	10	32
50230 Turun yliopistollinen keskussairaala	868	100	88	60	11	9	44
50250 Kuopion yliopistollinen sairaala	397	96	85	54	12	9	35
50275 Oulun yliopistollinen sairaala	365	100	68	55	16	11	49
Keskussairaalat	3 531	100	90	58	9	8	40
40302 Keski-Suomen keskussairaala	398	100	83	61	11	10	41
40313 Satakunnan keskussairaala	355	100	93	59	8	11	37
40317 Seinäjoen keskussairaala	334	100	92	59	5	9	33
40314 Kymenlaakson keskussairaala	294	100	88	57	11	5	46
40304 Pohjois-Karjalan keskussairaala	276	100	89	55	8	11	37
40312 Mikkelin keskussairaala	236	100	92	49	6	5	47
40311 Lapin keskussairaala	233	100	87	55	15	9	27
40307 Vaasan keskussairaala	230	100	90	59	7	6	44
40301 Etelä-Karjalan keskussairaala	226	100	94	58	8	11	44
40318 Päijät-Hämeen keskussairaala	207	100	84	63	8	8	35
40309 Kanta-Hämeen keskussairaala	194	99	89	61	15	5	42
40316 Kainuun keskussairaala	176	100	95	53	6	6	34
40310 Länsi-Pohjan keskussairaala	150	100	87	59	11	8	49
40315 Keski-Pohjanmaan keskussairaala	120	98	96	56	13	4	39
40305 Savonlinnan keskussairaala	102	100	88	52	8	8	52
Muut julkiset sairaalat	1 319	100	94	58	11	9	36
40424 Oulaskankaan sairaala	326	100	97	54	12	5	36
40405 Lohjan sairaala	311	100	95	54	9	10	30
40401 Porvoon sairaala	261	100	91	65	13	8	36
40426 Hyvinkään sairaala	238	100	90	59	10	16	36
90707 Jokilaakson sairaala	182	100	94	60	10	11	44
Yksityiset sairaalat	373	99	92	50	22	8	22
60613 Sairaala Orton	180	99	89	51	19	5	15
60832 Terveystalo Varkaus	76	100	99	59	11	16	46
60695 Terveystalo Pulssi	34	100	76	56	26	12	35
60768 Terveystalo Oulu	30	100	97	40	23	7	13
60854 Pihlajalinnan sairaala Turku	14	86	100	42	67	8	8
60682 Porin lääkäritalo	14	100	100	43	21	0	0
Polvi							
Koko maa	12 092	100	94	63	8	17	40
Yliopistolliset sairaalat	5 342	99	92	64	9	18	38
60718 Tekonivelsairaala Coxa Oy	2 142	99	93	62	10	21	35
50230 Turun yliopistollinen keskussairaala	1 129	100	92	63	8	13	42
50200 Helsingin yliopistollinen keskussairaala	989	100	91	67	11	19	41
50250 Kuopion yliopistollinen sairaala	721	99	94	64	8	19	29
50275 Oulun yliopistollinen sairaala	361	100	81	66	11	15	51
Keskussairaalat	4 662	100	95	64	6	17	43
40302 Keski-Suomen keskussairaala	712	100	91	63	8	19	45
40313 Satakunnan keskussairaala	508	100	98	66	7	22	43
40314 Kymenlaakson keskussairaala	447	100	93	63	7	7	49
40304 Pohjois-Karjalan keskussairaala	407	100	94	64	4	19	38
40311 Lapin keskussairaala	344	100	92	58	6	16	35
40301 Etelä-Karjalan keskussairaala	309	100	99	72	7	19	47
40317 Seinäjoen keskussairaala	306	100	98	60	5	9	33

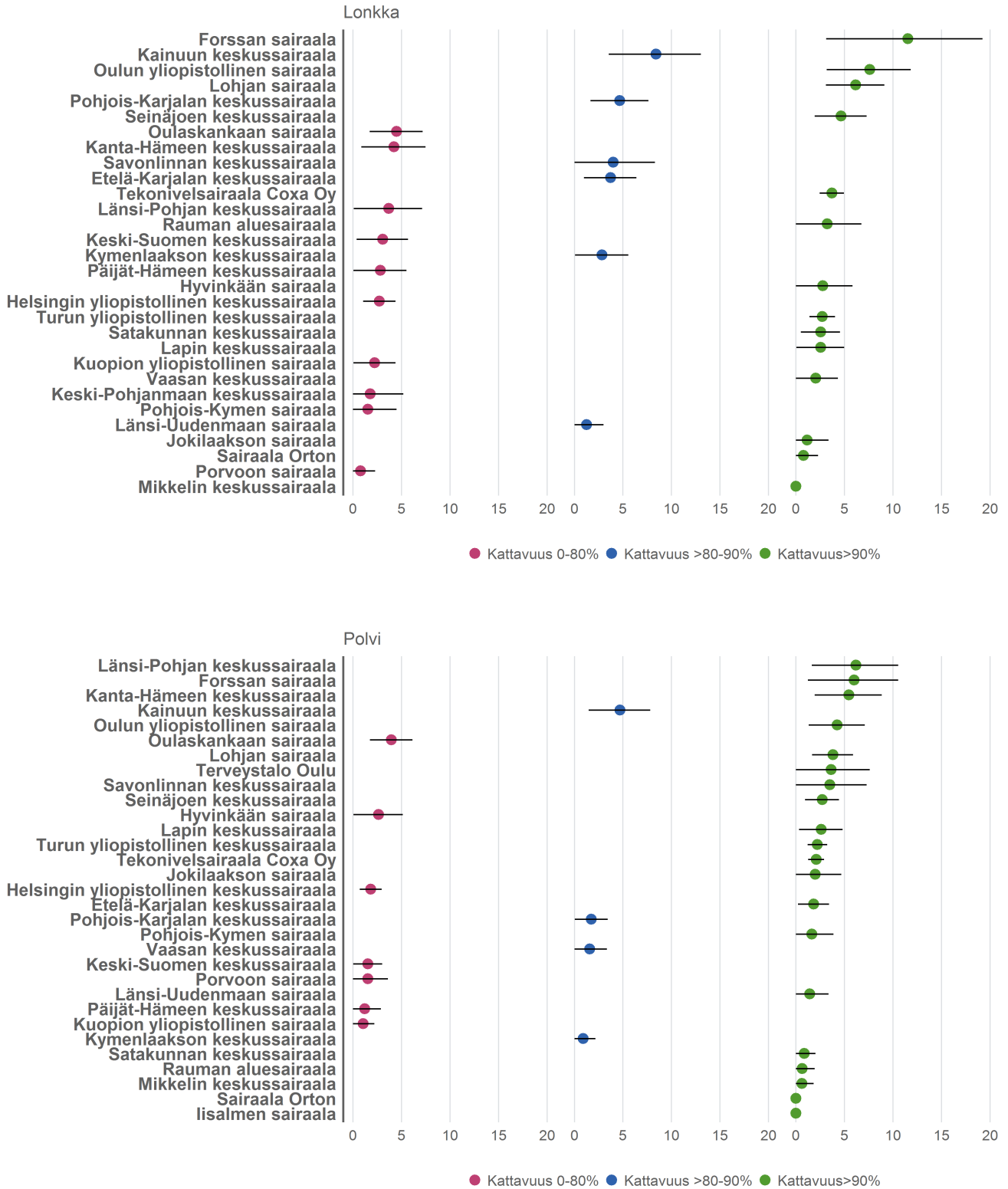
Taulukko 2. Lonkan ja polven tekonivelten ensileikkauksessa olleiden potilaiden ominaisuudet sairaaloittain vuonna 2018. (jatkuu edelliseltä sivulta...)

Palveluntuottajan koodi ja sairaala	Lkm	Täydelliset tiedot, %	Nivelrikko, %	Naiset, %	Ikä<55, %	BMI≥35, %	ASA≥3, %
40307 Vaasan keskussairaala	281	100	97	64	6	12	49
40312 Mikkelin keskussairaala	279	100	96	66	4	17	56
40316 Kainuun keskussairaala	238	100	97	60	3	17	33
40309 Kanta-Hämeen keskussairaala	235	100	98	71	10	24	50
40310 Länsi-Pohjan keskussairaala	180	99	94	58	7	8	39
40305 Savonlinnan keskussairaala	169	100	98	64	6	21	41
40315 Keski-Pohjanmaan keskussairaala	132	100	99	58	2	14	42
40318 Päijät-Hämeen keskussairaala	115	99	98	65	7	23	32
Muut julkiset sairaalat	1 659	100	97	63	6	14	37
40424 Oulaskankaan sairaala	409	100	99	62	4	7	35
40401 Porvoon sairaala	339	100	94	58	8	12	43
40405 Lohjan sairaala	337	100	99	66	8	21	33
40426 Hyvinkään sairaala	334	100	97	66	6	15	32
90707 Jokilaakson sairaala	237	100	97	62	6	15	47
Yksityiset sairaalat	429	99	93	53	15	15	29
60613 Sairaala Orton	159	97	87	59	17	12	15
60832 Terveystalo Varkaus	151	100	99	55	9	17	46
60768 Terveystalo Oulu	40	100	95	32	15	10	10
60695 Terveystalo Pulssi	19	100	84	58	21	16	11
60682 Porin lääkäritalo	14	100	93	50	14	7	21
60779 Laser Tiikka	12	100	92	42	8	17	17

Täydelliset tiedot = Leikkausilmoitus sisältää leikkaussyyn, sukupuolen, iän, BMI:n ja ASA:n.

Vähintään 10 leikkausta tehneet sairaalat.

Kuvio 6. Lonkan ja polven tekoniivelten uusintaleikkausprosentit sairaaloittain vuoden 2016 ensileikkauksille.

Uusintaleikkausprosentit on laskettu tyypillisille nivelrikkopotilaille ($ASA \leq 3$, ikä 55-85 vuotta, BMI 18,5-35) vähintään 50 leikkausta tehneissä sairaaloissa. Uusintaleikkausten määrä on laskettu ensileikkauksen tehneen sairaalan mukaan (uusintaleikkauksen tehnyt sairaala ei ilmene kuviosta). Pisteiden sijainti kuvaa ensileikkauksen tehneen sairaalan uusintaleikkausprosenttia, musta viiva sen 95 prosentin luottamusväliä ja pisteen värillä ilmaistaan ensileikkauksen tehneen sairaalan uusintaleikkausten hyvä/tyydyttävä/huono (>90 prosenttia/ >80-90/ 0-80) ilmoituspeittävyys vuosina 2016–2018.

Helsingin yliopistollinen keskussairaalan Peijaksen sairaalan leikkaukset puuttuvat Apotin käyttöön otosta 23.11.2018 alkaen. Päijät-Hämeen keskussairaalan vuoden 2018 leikkausilmoituksissa on puutteita, joiden vuoksi ne eivät ole välittyneet implanttirekisteriin.

Ensi- ja uusintaleikkausten ilmoituspeittävyys

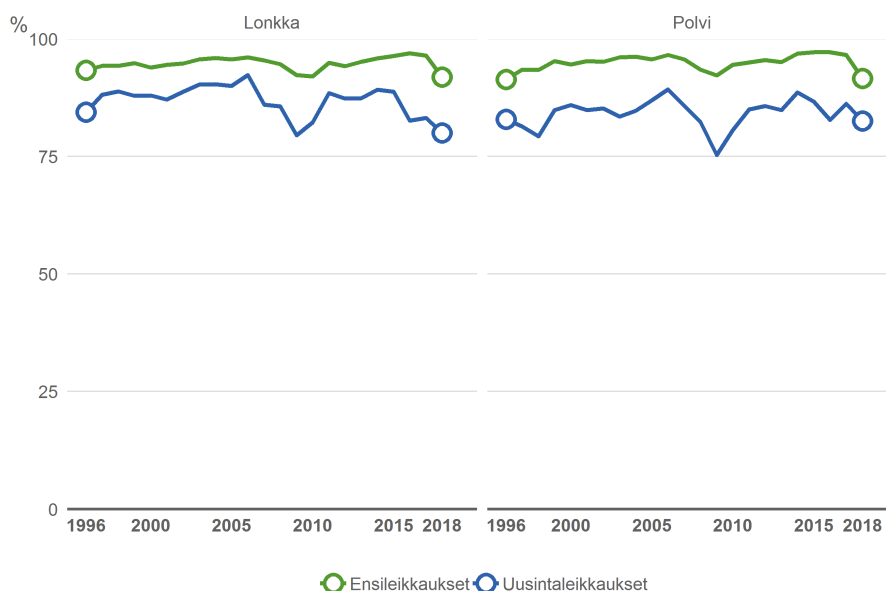
Implanttirekisteriin ilmoitettujen leikkausten peittävyttä arvioidaan vertaamalla Hoitoilmoitusrekisteriin (Hilmo) ilmoitettuihin leikkauksiin (vuosi 2018 ennakkotieto). Peittävyysprosentti muodostetaan Hilmosta löytyvistä tekoniiveleikkauksista, joille on etsitty vastinetta implanttirekisteristä. Tällä tavoin laskettu peittävyysprosentti ei sisällä tietoa niistä leikkauksista, jotka puuttuvat Hilmosta eikä niiden määrää ole arvioitu tässä raportissa.

Tekoniiveleikkausten ilmoituspeittävyys on laskenut vuodesta 2017 vuoteen 2018 verrattuna (Kuvio 7 ja Liitetaulukko 2). Vuonna 2018 implanttirekisteriin ilmoitettujen lonkan ensileikkausten ilmoituspeittävyys oli 92 prosenttia (laskua 5 prosenttiyksikköä) ja polven ensileikkausten ilmoituspeittävyys 92 prosenttia (laskua 5 prosenttiyksikköä). Ensi-leikkausten ilmoituspeittävyys on parempi kuin uusintaleikkausten. Lonkan uusintaleikkausten ilmoituspeittävyys oli 80 prosenttia (laskua 3 prosenttiyksikköä) ja polven uusintaleikkausten ilmoituspeittävyys oli 83 prosenttia (laskua 4 prosenttiyksikköä).

Suurimmassa osassa sairaaloista ensileikkausten ilmoituspeittävyys on hyvä (yli 90 prosenttia) tai tyydyttävä (80-90 prosenttia). Lonkan ensileikkauksissa peittävyys oli huono (<80 prosenttia) seuraavissa sairaaloissa: Keski-Suomen keskussairaala, Päijät-Hämeen keskussairaala, Sairaala Neo. Polven ensileikkauksissa peittävyys oli huono seuraavissa sairaaloissa: Helsingin yliopistollinen keskussairaala, Päijät-Hämeen keskussairaala, Terveystalo Pulssi. (Taulukko 3) Helsingin yliopistollinen keskussairaalan Peijaksen sairaalan leikkaukset puuttuvat Apotin käyttöönnotosta 23.11.2018 alkaen. Päijät-Hämeen keskussairaalan vuoden 2018 leikkausilmoituksissa on puutteita, joiden vuoksi ne eivät ole välittyneet implanttirekisteriin.

Uusintaleikkausten osalta ilmoituspeittävyys on hyvä (yli 90 prosenttia) tai tyydyttävä (80-90 prosenttia) vain hie-man yli puolessa sairaaloista. Lonkan uusintaleikkauksissa ilmoituspeittävyys oli huono (<80 prosenttia) seuraavissa sairaaloissa: Helsingin yliopistollinen keskussairaala, Kuopion yliopistollinen sairaala, Keski-Suomen keskussairaala, Päijät-Hämeen keskussairaala, Pohjois-Karjalan keskussairaala, Kanta-Hämeen keskussairaala, Keski-Pohjanmaan keskussairaala, Savonlinnan keskussairaala. Polven uusintaleikkauksissa ilmoituspeittävyys oli huono seuraavissa sairaaloissa: Helsingin yliopistollinen keskussairaala, Kuopion yliopistollinen sairaala, Keski-Suomen keskussai-raala, Päijät-Hämeen keskussairaala, Hyvinkään sairaala, Lohjan sairaala, Pohjois-Karjalan keskussairaala, Keski-Pohjanmaan keskussairaala.

Kuvio 7. Implanttirekisterin ilmoitusten peittävyys suhteessa Hoitoilmoitusrekisteriin (Hilmo) Manner-Suomessa vuosina 1996–2018.

*Aikasarja alkaa vuodesta 1996, jolloin toimenpideluokitus on vaihtunut.
Vuoden 2018 Hilmo on ennakkotieto.*

Taulukko 3. Implanttirekisterin ilmoitusten peittävyys suhteessa Hoitoilmoitusrekisteriin (Hilmo) sairaaloittain vuonna 2018.

	Lonkan kokotekonivelen leikkaukset						Polven koko- ja osatekonivelen leikkaukset					
	Ensileikkaukset			Uusintaleikkaukset			Ensileikkaukset			Uusintaleikkaukset		
	Hilmo	Impl.Rekist.	Pros.osuus	Hilmo	Impl.Rekist.	Pros.osuus	Hilmo	Impl.Rekist.	Pros.osuus	Hilmo	Impl.Rekist.	Pros.osuus
Koko maa	9 406	8 642	91,9	1 598	1 278	80,0	11 713	10 729	91,6	911	752	82,5
Yliopistolliset sairaalat	4 468	4 116	92,1	1 057	867	82,0	5 468	5 030	92,0	602	507	84,2
50200 Helsingin yliopistollinen keskussairaala ¹	1 068	884	82,8	252	140	55,6	1 236	979	79,2	127	73	57,5
50230 Turun yliopistollinen keskussairaala	916	859	93,8	169	156	92,3	1 147	1 065	92,9	124	114	91,9
50250 Kuopion yliopistollinen sairaala	486	389	80,0	140	97	69,3	794	705	88,8	68	45	66,2
50275 Oulun yliopistollinen sairaala	360	349	96,9	212	195	92,0	346	339	98,0	117	111	94,9
60718 Tekonivelsairaala Coxa Oy	1 638	1 635	99,8	284	279	98,2	1 945	1 942	99,8	166	164	98,8
Keskussairaalat	3 344	3 017	90,2	479	357	74,5	4 365	3 963	90,8	251	199	79,3
40301 Etelä-Karjalan keskussairaala	244	225	92,2	22	18	81,8	331	307	92,7	16	14	87,5
40302 Keski-Suomen keskussairaala	326	254	77,9	104	52	50,0	417	349	83,7	49	29	59,2
40304 Pohjois-Karjalan keskussairaala	283	273	96,5	42	33	78,6	411	399	97,1	12	9	75,0
40305 Savonlinnan keskussairaala	101	99	98,0	8	6	75,0	169	168	99,4	5	5	100,0
40307 Vaasan keskussairaala	237	222	93,7	8	8	100,0	295	277	93,9	..	..	..
40309 Kanta-Hämeen keskussairaala	203	179	88,2	30	19	63,3	218	206	94,5	17	15	88,2
40310 Länsi-Pohjan keskussairaala	161	151	93,8	11	10	90,9	193	178	92,2	24	23	95,8
40312 Mikkelin keskussairaala	210	201	95,7	14	12	85,7	219	217	99,1	..	..	..
40313 Satakunnan keskussairaala	374	345	92,2	61	59	96,7	563	500	88,8	28	27	96,4
40314 Kymenlaakson keskussairaala	305	289	94,8	46	38	82,6	479	438	91,4	32	27	84,4
40315 Keski-Pohjanmaan keskussairaala	131	119	90,8	16	12	75,0	135	126	93,3	8	6	75,0
40316 Kainuun keskussairaala	161	151	93,8	5	5	100,0	232	221	95,3	6	5	83,3
40317 Seinäjoen keskussairaala	340	320	94,1	58	54	93,1	298	284	95,3	24	23	95,8
40318 Päijät-Hämeen keskussairaala ²	268	189	70,5	54	31	57,4	405	293	72,3	24	11	45,8
Muut julkiset sairaalat	1 330	1 264	95,0	49	41	83,7	1 649	1 527	92,6	47	35	74,5
40401 Porvoon sairaala	248	242	97,6	..	..	..	325	298	91,7	..	..	..
40405 Lohjan sairaala	319	300	94,0	26	23	88,5	327	311	95,1	13	10	76,9
40424 Oulaskankaan sairaala	346	319	92,2	..	..	..	435	390	89,7	..	..	..
40426 Hyvinkään sairaala	248	234	94,4	7	6	85,7	348	318	91,4	14	10	71,4
90707 Jokilaakson sairaala	169	169	100,0	12	11	91,7	214	210	98,1	13	13	100,0
Yksityiset sairaalat	264	245	92,8	13	13	100,0	231	209	90,5	11	11	100,0
60613 Sairaala Orton	171	162	94,7	12	12	100,0	139	133	95,7	11	11	100,0
60682 Porin lääkäritalo	13	13	100,0	..	..	..	11	11	100,0	..	..	..
60695 Terveystalo Pulssi	33	33	100,0	..	..	..	24	18	75,0	..	..	..
60712 Lääkärikeskus Ite	..	..	..	..	..	..	5	5	100,0	..	..	..
60768 Terveystalo Oulu	33	30	90,9	..	..	..	43	37	86,0	..	..	..
60794 Sairaala Neo	5	0	0,0	..	..	..	..	..	..	..	..	..

Ilmoituspeittävyysprosentti on muodostettu Hilmo ennakosta löytyvistä tekonivelleikkauksista (vähintään 5 leikkausta tehneet sairaalat), joille on etsitty vastinetta implanttirekisteristä. Tällä tavoin laskettu peittävyysprosentti ei sisällä tietoa niistä leikkauksista, jotka puuttuvat Hilmosta eikä niiden määrää ole arvioitu tässä raportissa.

.. alle viisi, ei yhtään havaintoa tai tieto puuttuu.

Lapin keskussairaala, Terveystalo Varkaus, Sairaala Mehiläinen Kuopio, Terveystalo Joensuu, Pihlajalinna sairaala Turku ja Bulevardin klinikka eivät ole toimittanut vuoden 2018 tekonivelleikkausten Hilmo-ennakotietoja 13.6.2019 mennessä.

¹ Helsingin yliopistollisen keskussairaalan Peijaksen sairaalan leikkaukset puuttuvat Apotin käyttöön otosta 23.11.2018 alkaen.

² Päijät-Hämeen keskussairaalan vuoden 2018 leikkausilmoituksissa on puutteita, joiden vuoksi ne eivät ole välittyneet implanttirekisteriin.

Käsitteet ja määritelmät

ASA: ASA-riskiluokitus kuvaa leikkaukseen tulevan potilaan leikkausriskiä: 1, Terve. 2, Lievä yleissairaus. 3, Vakava yleissairaus. 4, Henkeä uhkaava yleissairaus. 5, Kuolemansairas.

Asennuskanta: Aikaisemmin asennettu edelleen käytössä oleva tekonivel (heinäkuun alussa elossa olleet).

Aseptinen irtoaminen: Proteesin irtoaminen luusta ilman bakteeri-infektion myötävaikutusta.

Ensileikkaus: Leikkaus, jossa niveleen asennetaan tekonivel ensimmäisen kerran (myös primaarileikkaus).

Ilmoituspeittävyys: Implanttirekisteriin ilmoitettujen leikkausten peittävyyttä arvioidaan vertaamalla Hoitoilmoitusrekisteriin (Hilmo) ilmoitettuihin leikkauksiin (vuonna 2018 ennakkotieto). Peittävyysprosentti muodostetaan Hilmosta löytyvistä tekonivelleikkauksista, joille on etsitty vastinetta implanttirekisteristä. Tällä tavoin laskettu peittävyysprosentti ei sisällä tietoa niistä leikkauksista, jotka puuttuvat Hilmosta eikä niiden määrää ole arvioitu tässä raportissa.

Instabiliteetti: Nivelen epävakaus.

Periproteettinen murtuma: Murtuma proteesin viereisessä luussa.

Komponentti: Tekonivelen osa, joka voidaan asentaa tai vaihtaa itsenäisesti.

Luksaatio: Sijoiltaanmeno.

Pehmytkudostoinenpiteit: Uusintaleikkaus, jossa proteesia tai sen osia ei vaihdeta, esimerkiksi hematooman evakuaatio, sekä infektiopesut joissain tapauksissa.

Uusintaleikkaus: Leikkaus, jossa niveleen aiemmin asennettua tekoniveltä korjataan tai aiemmin asennetun tekonivelen tilalle asennetaan kokonaan tai osittain uusi tekonivel (myös revisioleikkaus). Rekisteriuudistuksen jälkeen (19.5.2014) pehmytkudostoinenpiteit lasketaan uusintaleikkauksiksi.

Uusintaleikkausprosentti: Osuus lonkan tai polven tekonivelten ensileikkauksista, joille tehdään varhainen uusintaleikkaus.

Varhainen uusintaleikkaus: Uusintaleikkaus kahden vuoden sisällä ensileikkauksesta.

Taulukoissa käytetyt symbolit

.. alle 5, ei yhtään havaintoa tai tieto puuttuu

www.thl.fi/tilastot/lonkkajapolviproteesit

Höft- och knäproteser 2018

Centrala rön

- Höft- och knäledsplastik centraliseras till allt större enheter. Andelen plastikoperationer har ökat 5 procent på universitetssjukhusen och centralsjukhusen under 2018 jämfört med 2017.
- Årligen förnyas allt färre insatta knä- och höftproteser som används fortfarande. Under 2018 förnyades 1,2 procent av insättningar av höftledsproteserna och 0,6 procent av insättningar av knäledsproteser.
- Under 2018 utfördes 9 632 primära höftplastikoperationer och 12 092 primära knäplastikoperationer.
- Täckningsgraden för plastikoperationer under 2018 var för primära operationer cirka 90 procent för revisionsoperationer cirka 80 procent.

Höft- och knäledsplastik centraliseras

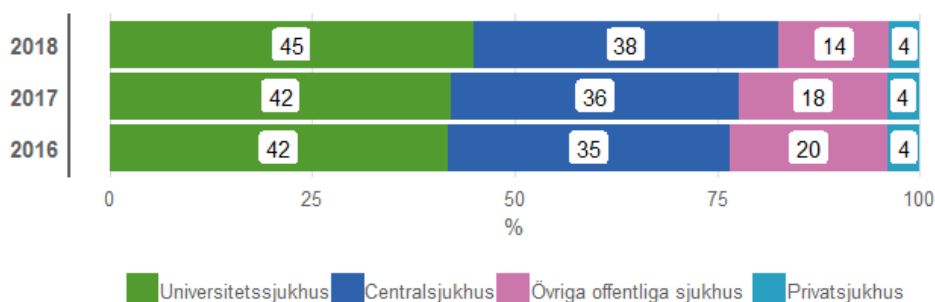
Höft- och knäledsplastik centraliseras till allt större enheter. Under 2018 genomfördes på de offentliga sjukhusen i medeltal 840 primära höft- och knäplastikoperationer, vilket är 140 fler operationer än under 2017. Universitetssjukhusens andel av primära operationer ökade med 3 procentenheter och centralsjukhusens med 2 procentenheter från 2017 till 2018. De övriga offentliga sjukhusens andel av primära operationer sjönk med 5 procentenheter.

I cirka tio offentliga sjukhus genomfördes under 2018 färre än 600 primära knä- och höftplastikoperationer, vilket är förutsättningen för fortsatt plastikkirurgi på offentliga sjukhus enligt statsrådets förordning¹. På alla privata sjukhus genomfördes färre än 600 primära höft- och knäplastikoperationer.

Under 2018 genomfördes 9 632 primära höftplastikoperationer och 12 092 primära knäplastikoperationer. Antalet genomförda revisions höftplastikoperationer var 1 537 och antalet revisions knäplastikoperationer var 913.

Man bör dock observera att täckningsgraden för anmälningar av ledplastikoperationer har sjunkit under 2018 jämfört med 2017. Under 2018 var täckningsgraden för anmälning av primär höft- och knäledsoperationer 92 procent och täckningsgraden för revisionsoperationer cirka 80 procent. Från operationsinformationen under 2018 saknades särskilt operationer vid Helsingfors universitets centralsjukhus på grund av ibruktagandet av Apotti-systemet och operationer vid Päijänne-Tavastlands centralsjukhus på grund av bristande anmälning av operationer.

FIGUR 1. Procentandelarna av primära höft- och knäplastikoperationer per sjukhustyp under åren 2016–2018.

Leena Kovanen
Jutta Järvelin
Jaason Haapakoski
 fornamn.efternamn@thl.fi

Keijo Mäkelä
 fornamn.efternamn@tyks.fi
 Implantatregistrets sakkunniga-
 arbetsgruppens ordförande

¹ Statsrådets förordning om arbetsfördelning och centralisering av vissa uppgifter inom den specialiserade sjukvården (582/2017), 24.8.2017, 7 §

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Lonkan ja polven tekonivelten ensi- ja uusintaleikkaukset vuosina 1980–2018.

Liitetaulukko 2. Implanttirekisterin ilmoitusten peittävyys suhteessa Hoitoilmoitusrekisteriin (Hilmo) Manner-Suomessa vuosina 1996–2018.

Liitetaulukko 1. Lonkan ja polven tekoniivelten ensi- ja uusintaleikkaukset Manner-Suomessa vuosina 1980–2018.

Vuosi	Lonkan kokotekoniivelen leikkaukset						Polven koko- ja osatekoniivelen leikkaukset					
	Ensileikkaukset			Uusintaleikkaukset			Ensileikkaukset			Uusintaleikkaukset		
	Lkm	Miehet	Naiset	Lkm	Miehet	Naiset	Lkm	Miehet	Naiset	Lkm	Miehet	Naiset
1980	1 188	405	779	140	53	86	295	46	249	27	5	22
1981	1 557	547	1 008	162	66	96	432	71	361	29	6	23
1982	1 813	578	1 234	192	71	120	444	72	372	36	11	25
1983	1 670	574	1 093	212	86	126	423	64	359	31	2	29
1984	1 902	644	1 257	246	99	147	503	84	419	43	5	38
1985	2 077	713	1 364	304	124	180	594	118	476	34	4	30
1986	2 573	881	1 692	454	165	289	749	153	596	55	8	47
1987	2 814	984	1 830	473	197	276	1 004	182	822	54	9	45
1988	2 941	1 136	1 805	456	157	299	1 226	229	997	62	14	48
1989	2 861	1 043	1 818	496	179	317	1 287	257	1 030	84	16	68
1990	3 212	1 184	2 027	559	199	360	1 528	311	1 217	114	26	88
1991	3 491	1 326	2 163	702	221	481	1 820	382	1 438	128	28	100
1992	3 696	1 312	2 383	883	305	578	2 232	493	1 739	182	35	147
1993	4 013	1 498	2 513	888	313	574	2 649	606	2 042	224	55	169
1994	4 358	1 656	2 699	920	316	604	2 959	669	2 290	258	77	181
1995	4 322	1 615	2 694	1 063	407	656	3 151	717	2 434	309	87	222
1996	4 611	1 829	2 781	1 111	420	691	3 795	876	2 919	369	87	282
1997	4 690	1 855	2 835	1 174	431	743	4 276	1 070	3 206	390	104	286
1998	4 599	1 810	2 789	1 146	415	731	4 228	1 064	3 164	445	113	332
1999	4 634	1 854	2 780	1 226	471	755	4 445	1 132	3 313	438	122	316
2000	4 953	2 057	2 896	1 186	454	732	4 917	1 338	3 579	448	143	305
2001	5 140	2 128	3 012	1 266	501	765	5 346	1 547	3 799	437	105	332
2002	5 806	2 393	3 413	1 180	494	686	6 282	1 793	4 489	532	141	391
2003	6 300	2 720	3 580	1 253	510	743	7 213	2 180	5 033	547	171	376
2004	6 005	2 641	3 364	1 261	528	733	6 862	2 133	4 729	584	196	388
2005	7 086	3 106	3 980	1 311	526	785	9 234	2 848	6 386	678	219	459
2006	7 535	3 245	4 290	1 457	541	916	10 429	3 261	7 168	762	239	523
2007	7 077	3 137	3 940	1 274	505	769	9 627	3 133	6 494	732	249	483
2008	7 619	3 366	4 251	1 255	504	751	9 939	3 336	6 603	800	259	541
2009	7 088	3 143	3 945	1 186	457	729	9 527	3 171	6 356	803	290	513
2010	7 447	3 276	4 171	1 339	557	782	10 086	3 378	6 708	955	333	622
2011	7 639	3 320	4 319	1 596	624	972	10 160	3 469	6 691	951	346	605
2012	7 913	3 471	4 439	1 607	640	967	10 868	3 934	6 934	990	380	610
2013	8 143	3 549	4 593	1 718	667	1 051	10 590	3 755	6 831	881	307	574
2014	8 307	3 592	4 710	1 974	806	1 168	10 492	3 765	6 721	921	362	557
2015	8 959	3 834	5 116	1 926	811	1 112	10 443	3 766	6 669	919	330	588
2016	9 692	4 169	5 518	1 739	753	986	12 291	4 467	7 819	910	324	586
2017	10 116	4 367	5 743	1 748	776	972	12 507	4 526	7 973	1 010	377	629
2018	9 632	4 093	5 538	1 537	635	902	12 092	4 447	7 639	913	369	544

Helsingin yliopistollisen keskussairaalan Peijaksen sairaalan leikkaukset puuttuvat Apotin käyttöönnotosta 23.11.2018 alkaen.

Päijät-Hämeen keskussairaalan vuoden 2018 leikkausilmoituksissa on puutteita, joiden vuoksi ne eivät ole välittyneet implanttirekisteriin.

Liitetaulukko 2. Implanttirekisterin ilmoitusten peittävyys suhteessa Hoitoilmoitusrekisteriin (Hilmo) Manner-Suomessa vuosina 1996 – 2018.

Vuosi	Lonkan kokotekonivelen leikkaukset						Polven koko- ja osatekonivelen leikkaukset					
	Ensileikkaukset			Uusintaleikkaukset			Ensileikkaukset			Uusintaleikkaukset		
	Hilmo	Impl.Rekist.	Pros.osuus	Hilmo	Impl.Rekist.	Pros.osuus	Hilmo	Impl.Rekist.	Pros.osuus	Hilmo	Impl.Rekist.	Pros.osuus
1996	1 787	1 668	93,3	475	401	84,4	1 479	1 351	91,3	152	126	82,9
1997	4 613	4 349	94,3	1 180	1 040	88,1	4 074	3 809	93,5	382	311	81,4
1998	4 582	4 321	94,3	1 193	1 060	88,9	4 238	3 958	93,4	463	367	79,3
1999	4 693	4 453	94,9	1 287	1 131	87,9	4 389	4 183	95,3	416	353	84,9
2000	5 008	4 704	93,9	1 264	1 112	88,0	4 856	4 591	94,5	440	378	85,9
2001	5 177	4 893	94,5	1 373	1 196	87,1	5 174	4 929	95,3	429	364	84,8
2002	5 751	5 449	94,7	1 241	1 102	88,8	6 086	5 792	95,2	494	421	85,2
2003	6 178	5 910	95,7	1 312	1 185	90,3	6 896	6 624	96,1	514	429	83,5
2004	5 858	5 621	96,0	1 325	1 197	90,3	6 516	6 272	96,3	588	498	84,7
2005	7 001	6 697	95,7	1 393	1 254	90,0	8 836	8 454	95,7	660	574	87,0
2006	7 397	7 107	96,1	1 518	1 401	92,3	9 873	9 534	96,6	738	659	89,3
2007	6 876	6 561	95,4	1 372	1 180	86,0	9 038	8 645	95,7	688	590	85,8
2008	7 497	7 096	94,7	1 378	1 180	85,6	9 655	9 027	93,5	795	655	82,4
2009	7 246	6 690	92,3	1 416	1 126	79,5	9 511	8 776	92,3	760	572	75,3
2010	7 765	7 146	92,0	1 471	1 210	82,3	9 968	9 422	94,5	789	636	80,6
2011	7 581	7 195	94,9	1 673	1 480	88,5	9 984	9 482	95,0	786	668	85,0
2012	7 950	7 491	94,2	1 767	1 543	87,3	10 580	10 106	95,5	839	719	85,7
2013	8 195	7 798	95,2	1 869	1 633	87,4	10 365	9 854	95,1	857	727	84,8
2014	8 366	8 023	95,9	1 921	1 713	89,2	10 006	9 695	96,9	784	695	88,6
2015	8 619	8 305	96,4	1 771	1 572	88,8	9 770	9 492	97,2	846	733	86,6
2016	9 154	8 876	97,0	1 669	1 379	82,6	11 433	11 107	97,1	863	714	82,7
2017	9 515	9 175	96,4	1 690	1 406	83,2	11 664	11 266	96,6	884	762	86,2
2018	9 406	8 642	91,9	1 598	1 278	80,0	11 713	10 729	91,6	911	752	82,5

Hilmo 2018 ennakkotieto.

Aikasarja alkaa vuodesta 1996, jolloin toimenpideluokitus on vaihtunut.

Helsingin yliopistollisen keskussairaalan Peijaksen sairaalan leikkaukset puuttuvat Apotin käyttöänotosta 23.11.2018 alkaen.

Päijät-Hämeen keskussairaalan vuoden 2018 leikkausilmoituksissa on puutteita, joiden vuoksi ne eivät ole välittyneet implanttirekisteriin.

Laatuseloste

Lonkan ja polven tekonivelet

Tilastotietojen relevanssi

Implanttirekisteri sisältää tiedot kaikista Suomessa tehdyistä lonkan ja polven tekonivelleikkauksista. Tiedot kerätään kaikista Suomessa lonkan ja polven tekoniveliä asentavista terveydenhuollon toimipaikkarekisterin (TOPI) mukaisista palveluntuottajayksiköistä. Tässä tilastoraportissa käytetään palveluntuottajayksiköstä nimitystä sairaala. Jokaisesta asennetusta tekonivelestä laaditaan oma ilmoituksensa. Ilmoitus laaditaan jokaisesta tekonivelestä myös silloin, kun saman leikkauksen aikana potilaalle asennetaan useita tekoniveliä tai potilaalle on asennettu aiemmin saman nivelen tekonivel. Implanttirekisterin havaintoyksikkö on siten asennettu tekonivel. Tämä mahdollistaa tietojen kokoaamisen eri tavoin, esimerkiksi asennettujen implanttien määrä nivelittäin tai malleittain. Implanttirekisteri sisältää lisäksi tietoja leikkauksesta kuten leikkauksen syystä, avustekniikasta ja kestosta sekä asennetusta implantista kuten käytetyistä komponenteista ja kiinnitysmenetelmästä. Lisäksi rekisteri sisältää tietoja mahdollisesta leikkauksen aikana ilmenneestä komplikaatiosta, uusintaleikkauksen syystä ja uusintaleikkauksessa poistetusta implantista.

Implanttirekisterin tiedot mahdollistavat virheellisten tai muutoin ongelmallisten implanttien havaitsemisen ja poistamisen käytöstä mahdollisimman nopeasti. Näin voidaan vähentää uusintaleikkauksia ja kustannuksia.

Implanttirekisterin tietoja voidaan käyttää myös sairaaloiden leikkaustulosten vertailuun. Rekisteritietojen avulla voidaan siten edesauttaa parhaimpien hoitokäytäntöjen omaksumista.

Implanttirekisteriin kerätään lonkan kokotekonivelleikkaukset (ei osatekonivelleikkauksia) sekä polven koko- ja osatekonivelleikkaukset.

Suomen Ortopediyhdistys käynnisti tekoniveliä koskevien tietojen keräämisen vuonna 1980. Tietojen lähettäminen yhdistyksen rekisteriin oli aluksi vapaaehtoista. Vuonna 1989 tietojen ilmoittaminen muuttui lakisääteiseksi (laki terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä 556/1989 ja asetus terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä 774/1989). Rekisterin ylläpito siirtyi vuonna 1990 lääkintöhallitukselle (myöhemmin sosiaali- ja terveyshallitus) ja sosiaali- ja terveyshallituksen lakkauttamisen jälkeen Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuskeskelle Stakesille. Rekisteri siirrettiin Lääkelaitokselle vuonna 2005 ja sieltä THL:lle vuonna 2009.

Lonkan ja polven tekoniveliä koskevien tietojen kerääminen implanttirekisteriin perustuu Terveystietojen ja hyvinvoinnin laitoksesta annettuun lakiin (668/2008), jonka mukaan THL:n lakisääteinen tehtävä on mm. tutkia ja seurata väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tutkia, seurata, arvioida ja kehittää sekä ohjata sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa (2 §).

Menetelmäkuvaus

THL:n nimittämä asiantuntijatyöryhmä on uudistanut lonkan ja polven tekonivelleikkauksista kerättävien tietojen sisältöä, keruuta ja raportointia. Asiantuntijaryhmän panos on ollut ensiarvoisen tärkeä nykymuotoisen rekisterin olemassaololle. Ryhmän tämänhetkiset jäsenet ovat Keijo Mäkelä (pj., Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri), Antti Eskelinen (Tekonivelsairaala COXA), Anna Vasara/Ville Remes (Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri), Jukka Kettunen (Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri), Ari-Pekka Puhto (Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri), Mikko Manninen (Suomen Artroplastia yhdistys), Tarja Vainiola (Valvira), Pia Maria Jonsson (THL), Jutta Järvelin (THL) ja Jaason Haapakoski (THL).

Lonkan ja polven tekonivelleikkauksia koskevat tiedot on kerätty toukokuusta 2014 alkaen vain sähköisesti. Useimmissa sairaaloissa on tietojen tallennusta varten kaupallisen toimijan kehittämä ohjelma. Mikäli sellaista ei ole, lähetetään sairaala ilmoituksensa THL:n implanttirekisterin käyttöliittymän kautta.

Tiedonkeruun kuvaus sekä pääsy implanttirekisterin käyttöliittymään ovat THL:n verkkosivuilla osoitteessa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tilastot/tiedonkeruut/implanttirekisteri. Leikkauksen tehnyt lääkäri ja/tai leikkauksessa avustanut ammattilainen tallentaa tekonivelleikkausta koskevat tiedot sairaalan tietojärjestelmään leikkauksen yhteydessä. Tiedot välittyvät THL:ään sähköisesti suojatussa yhteydessä saman päivän aikana tai viimeistään kahden viikon sisällä leikkauksesta. THL ottaa tietoja vastaa jatkuvasti.

Sairaalat on tässä tilastoraportissa jaettu yliopistollisiin sairaaloihin, keskussairaaloihin, muihin julkisiin sairaaloihin sekä yksityisiin sairaaloihin. Muiden julkisten sairaaloiden ryhmään kuuluvat lähinnä aikaisemmat aluesairaalat ja yksittäiset, aiemmin sairaanhoitopiireihin kuuluneet sairaalat. Julkisella sairaalalla tarkoitetaan kunnan tai kuntayhtymän sairaalaa. Muut palveluntuottajat muodostavat yksityiset sairaalat (6-alkuiset palveluntuottajakoodit). Poikkeuksena Tekonivelsairaala Coxa Oy, jonka pääomistaja on Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, ja jolle Tampereen yliopistollinen sairaala on ulkoistanut tekonivelkirurgian. Lisäksi Jokilaakson sairaala katsotaan julkiseksi sairaalaksi.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Leikkauksen yhteydessä tallennettujen tietojen laatu määrittää implanttirekisteriin tallentuvien tietojen laadun. Implanttirekisterin tietoja verrataan Hoitoilmoitusrekisterin (Hilmo) tietoihin implanttirekisterin ilmoituspeittävyys laskemiseksi.

Alla olevassa taulukossa on lueteltu sairaalat, joissa ensi- tai uusintaleikkausten ilmoituspeittävyys vuonna 2018 oli matala, alle 80 prosenttia. Sairaaloihin pyydetään selvittämään onko leikkausilmoituksia jäänyt tekemättä tai onko leikkausilmoitukset jääneet lähtemättä rekisteriin.

Sairaalat, joissa ilmoituspeittävyysprosentti oli vuonna 2018 matala, alle 80 prosenttia.

Palveluntuottajan koodi ja sairaala	Hilmo	Impl.Rekist.	Pros.osuus
Lonkan ensileikkaukset			
40302 Keski-Suomen keskussairaala	326	254	77,9
40318 Päijät-Hämeen keskussairaala	268	189	70,5
60794 Sairaala Neo	5	0	0,0
Lonkan uusintaleikkaukset			
50200 Helsingin yliopistollinen keskussairaala	252	140	55,6
50250 Kuopion yliopistollinen sairaala	140	97	69,3
40302 Keski-Suomen keskussairaala	104	52	50,0
40318 Päijät-Hämeen keskussairaala	54	31	57,4
40304 Pohjois-Karjalan keskussairaala	42	33	78,6
40309 Kanta-Hämeen keskussairaala	30	19	63,3
40315 Keski-Pohjanmaan keskussairaala	16	12	75,0
40305 Savonlinnan keskussairaala	8	6	75,0
Polven ensileikkaukset			
50200 Helsingin yliopistollinen keskussairaala	1 236	979	79,2
40318 Päijät-Hämeen keskussairaala	405	293	72,3
60695 Terveystalo Pulssi	24	18	75,0
Polven uusintaleikkaukset			
50200 Helsingin yliopistollinen keskussairaala	127	73	57,5
50250 Kuopion yliopistollinen sairaala	68	45	66,2
40302 Keski-Suomen keskussairaala	49	29	59,2
40318 Päijät-Hämeen keskussairaala	24	11	45,8
40426 Hyvinkään sairaala	14	10	71,4
40405 Lohjan sairaala	13	10	76,9
40304 Pohjois-Karjalan keskussairaala	12	9	75,0
40315 Keski-Pohjanmaan keskussairaala	8	6	75,0

Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Lonkan ja polven tekonivelleikkausten ilmoitukset saapuvat THL:ään saman päivän aikana tai viimeistään kahden viikon kuluessa leikkauksesta. Raportointisivut (Finnish Arthroplasty Register: <https://www.thl.fi/far>) päivitetään noin kahdesti vuodessa. Tavoitteena on päivittää sivut tulevaisuudessa nykyistä useammin. Mahdolliset ongelmalliset implantit voidaan siten havaita nopeasti.

Implanttirekisterin keskeisistä tiedoista julkaistaan myös kerran vuodessa tilastoraportti, johon poimitaan mahdollisimman ajantasaiset tiedot.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

THL julkaisee lonkan ja polven tekonivelistä kerätyistä tiedoista tilastoja implanttirekisterin verkkosivuilla (<https://www.thl.fi/far>). Verkkosivut päivittyvät noin kahdesti vuodessa. Sairaalat sekä tekoniivelten valmistajat ja maahantuojat saavat rekisteristä tietoja toimintansa seurantaan ja kehittämiseen.

Rekisterin verkkosivujen tiedot ovat julkisia. Verkkosivuja on kehitetty yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa. Kehityksessä on otettu huomioon lonkan ja polven tekonivelleikkausten erityispiirteet kuten mahdollisuus kuvata tekonivelten kestävyyttä. Verkkosivuja kehitetään edelleen.

THL julkaisee noin kerran vuodessa lonkan ja polven tekonivelleikkauksia käsittelevän tilastoraportin. Se käsittelee leikkausten kokonaismääriä ajan kuluessa tai muita leikkauksiin liittyviä keskeisiä tai ajankohtaisia seikkoja. Tilastoraportti on saatavilla THL:n verkkosivuilla (www.thl.fi/tilastot/lonkkajapolviproteesit).

Implanttirekisterin yksilötason tiedot ovat salassa pidettäviä. Yksilötason tietojen luovuttaminen implanttirekisteristä edellyttää aina tietojen luovutuksen oikeutuksen tarkistusta. THL voi antaa luvan tietojen luovuttamiseen, jos luovutus tapahtuu terveydenhuollon toimintaa, tautien ennaltaehkäisyä tai hoitoa koskevaa tai näihin liittyvää tieteellistä tutkimusta varten. Tietojen luovuttamisen ehtoja ja tutkimusluvan hakemista selostetaan lisää THL:n verkkosivuilla: http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tilastot/tutkimuskaytto.

Tilastojen vertailukelpoisuus

Suomen implanttirekisteri oli ensimmäisiä maailmassa. Useiden vuosikymmenien aikana kerätyt tiedot mahdollistavat implanttien kestävyysarvioinnin pitkän aikavälin kuluessa. Keskeisten tietojen sisältö kuten ensi- ja uusinta-leikkausten päivämäärä ovat pysyneet monelta osin samoina.

Implanttirekisterin sähköinen tiedonkeruulomake on laadittu yhteistyössä ortopedien ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Kaikki käyttävät saman sisältöistä sähköistä tiedonkeruulomaketta tallentaessaan lonkan ja polven tekonivelleikkauksia koskevia tietoja. Tiedonkeruuta ja raportointia kehitetään edelleen jatkuvassa yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa.

Implanttirekisterin ilmoituspeittävyys tulee huomioida aikasarjavertailussa.

Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Lonkan ja polven tekonivelleikkauksia koskevat tiedot on kerätty 19.5.2014 alkaen vain sähköisesti. Samassa yhteydessä uudistui rekisterin tietosisältö. Uusia muuttujia on muun muassa ASA-riskiluokka, pituus ja paino, dreeni, vuoto, leikkauksen kesto, anestesia ja avaustekniikka. Lisäksi ensi- ja uusinta-leikkausten syykoodit ja lääkitystiedot ovat tarkentuneet. Uudistuksen jälkeen implanttirekisteriin tulee ilmoittaa myös tekonivelkirurgian jälkeen tehdyt uusinta-leikkaukset ko. niveleen, vaikka tekonivelen osaa ei vaihdettaisikaan.

Lonkan ja polven tekonivelet 2018 -tilastoraportin erityispiirteitä

Tilastokatsauksen tiedot on poimittu implanttirekisteristä 15.2.2019. Vuoden 2018 Hilmo-tiedot ovat ennakkotietoja (tiedot poimittu 13.6.2019).

Raaseporin sairaala (ent. Länsi-Uudenmaan sairaala) on 1.1.2018 alkaen Helsingin yliopistollinen keskussairaalan tulosityksikkö. Helsingin yliopistollisen keskussairaalan Peijaksen sairaalan leikkaukset puuttuvat Apotin käyttöönotosta 23.11.2018 alkaen.

Päijät-Hämeen keskussairaalan vuoden 2018 leikkausilmoituksissa on puutteita, joiden vuoksi ne eivät ole välittyneet implanttirekisteriin.

Lapin keskussairaala, Terveystalo Varkaus, Sairaala Mehiläinen Kuopio, Terveystalo Joensuu, Pihlajalinna sairaala Turku ja Bulevardin klinikka eivät ole toimittaneet vuoden 2018 tekonivelleikkausten Hilmo-ennakkotietoja 13.6.2019 mennessä.

Osassa sairaaloissa tekonivelleikkausten ilmoituspeittävyys oli huono (alle 80 prosenttia, ks. laatuselosteen taulukko). Pehmytkudostoimenpiteiden ilmoituspeittävyttä selvitetään parhaillaan.